

Test zo slovenského jazyka a literatúry, 1. termín

Ukážka 1 - upravené

Veľa mladých či turistov v rodinných penziónoch, to môžu byť dôvody, prečo je na Orave rozšírený internet.

BRATISLAVA. Každá druhá slovenská domácnosť používa internet, zistil Štatistický úrad z údajov o domoch a bytoch. Zbieral ich počas sčítania obyvateľov v roku 2011 a zverejnil tento týždeň.

Najväčší podiel domácností s pripojením na internet je podľa sčítania na Orave, medzi piatimi okresmi s najväčším pokrytím sú všetky tri oravské okresy Tvrdošín, Námestovo aj Dolný Kubín. Dopĺňajú ich Senec a Košice III. Podľa iných prieskumov by k nim mala patriť aj Bratislava, sčítanie v hlavnom meste však poznačila nechuť ľudí vyplňať formuláre, do mnohých domov sa komisári nedostali či vôbec neprišli.

Rovnaké okresy vyšli najlepšie aj z porovnania domácností vybavených počítačmi.

Sčítanie ukázalo, že internet už má takmer každá domácnosť vybavená počítačom alebo notebookom. Sociológ SAV Milan Zeman vysvetľuje technologickú vyspelosť oravských domácností najmä tromi faktormi.

Oravské okresy patria k najmladším na Slovensku a stále si udržiavajú vysokú pôrodnosť a veľký podiel rodín s tromi či štyrmi deťmi. „Mladá generácia vytvára tlak, aby domácnosť bola vybavená počítačom a internetom,“ hovorí. Na internet sa Oravci podľa neho pripájajú aj kvôli turistom, ktorým mnohí prenajímajú izby.

Historickým dôvodom podľa sociológa je, že najväčším zamestnávateľom v regióne bola roky fabrika na výrobu televízorov Tesla a ľudia tam majú preto k elektrotechnike blízko.

Zoltán Kostolný, ktorý poskytuje pripojenie v regióne, hovorí, že mnohí Oravci žijú na sídliskách v Tvrdošíne a Trstenej, kde sa optické rozvody na šírenie internetu zavádzajú jednoducho.

Odľahčene pridáva aj ďalší dôvod. „U nás sa poctivo vyplňajú štatistiky.“

Najhoršie vybavené počítačmi aj internetom sú podľa sčítania okresy **Medzilaborce**, **Poltár** a **Revúca**. Internet tam do formulárov zapísala len tretina domácností.

Zdroj: <https://index.sme.sk/c/6772729/najviace-ze-slovakov-su-na-webe-oravci-mapa-pripojeni.html>, prevzaté 20.12.2024

1. Označte tvrdenie, ktoré vyplýva z ukážky.

- A) Na Orave používa internet každá druhá domácnosť.
- B) Na Slovensku sú počítačmi najlepšie vybavené domácnosti na západe krajiny.
- C) Podľa uvedeného prieskumu Štatistického úradu by sa mala k domácnostiam s najvyšším pripojením na internet pripojiť aj Bratislava.
- D) Jedným z dôvodov popredného umiestnenia oravských okresov v predmetnej štatistike je aj jednoduchá inštalácia internetu do domácností na niektorých oravských sídliskách.

2. Čo je podľa ukážky dôvodom, že hlavné mesto sa nedostalo na prvé miesta v rebríčku pripojenosti na internet?

- A) arogancia obyvateľov
- B) neprítomnosť obyvateľov v meste v stanovenom čase
- C) nevoľba obyvateľov zúčastniť sa prieskumu
- D) záujem obyvateľov o inú sféru spoločenského života

3. Ktoré tvrdenie o ukážke je pravdivé?

- A) V Medzilaborciach a Revúcej obyvateľstvo poctivo vyplňa štatistiky.
- B) Oravci patria k vekovo najmladšiemu obyvateľstvu na Slovensku, preto sa začínajú vo väčšej miere venovať turizmu.
- C) Oravský región je administratívne zložený z troch okresov.
- D) Na Orave má internet každý, kto vlastní počítač alebo notebook.

4. Zo slovného spojenia **Štatistický úrad vytvoríte iniciálovú skratku.**

5. Napíšte skloňovací vzor zvýrazneného slova v poslednom odseku ukážky.

6. Ktoré tvrdenie o vete: „*Odľahčene pridáva aj ďalší dôvod.*“ **nie je pravdivé?**

- A) Nachádza sa v nej zhodný prívlastok.
- B) Je to veta s klesavou melódiou.
- C) Je to dvojčlenná, úplná veta.
- D) Nachádza sa v nej príslovkové určenie spôsobu.

7. Čo **nespája** tieto slová: *formulár, internet, región?*

- A) skloňujú sa podľa vzoru dub
- B) majú cudzí pôvod
- C) sú zložené z troch slabík
- D) sú to neutrálne slová, bez expresivity

8. V ktorej možnosti **nie sú** všetky tvrdenia o slovese z podčiarknutej časti ukážky pravdivé?

- A) 3. osoba, oznamovací spôsob, plnovýznamové
- B) plurál, prítomný čas, nedokonavý vid
- C) oznamovací spôsob, dokonavý vid, nezvratné
- D) plnovýznamové, jednoduchý tvar, prítomný čas

9. Slová *podmorský* a *zámorie* sú odvodené od toho istého slova *more*. Ktorá z nasledujúcich dvojíc slov **nie je** odvodená od toho istého slova?

- A) stavba - stavenisko
- B) náhrada - hradby
- C) písať - podpis
- D) vedúci - vedenie

Ukážka 2 – Samo Chalupka: Kráľohoľská

1. Na Kráľovej holi jasná vatra svieti, okolo tej vatre dvanásť hôrných detí. ↓	4. Nad Kráľovou hoľou čierne mraky stali, ten náš milý národ v ťažkom nám je žiali. ↓	7. A ktožeby zastal? Nik, iba Boh a my: Boh do krivdy hromom, a junák guľami. - ↓
2. Hoj, švarná to junač, ako jeden, všetci: <u>valaška im v pästi,</u> karabín na pleci; ↓	5. V tom našom národe zle to tam, nedobre: krivda za stôl sadla, pravda u dvier žobre. - ↓	8. Pod Kráľovou hoľou jasné šíky stoja, kráľ volá: Do zbroje! ty rodinka moja! ↓
3. V opasku širokom pekných pár pištolí, také deti rastú na Kráľovej holi. –	6. Do Kráľovej holi bijú hromy z neba: Hoj, ktože zastane, národ náš, za teba?	9. Do zbroje! kto si syn svojho rodu hodný: abože mi zahyň, abo buď slobodný.

10. Ktoré tvrdenie o ukážke nie je pravdivé?

- A) Báseň sa stavbou verša, rytmom a rýmom približuje k ľudovej slovesnosti.
- B) Báseň môžeme zaradiť k ľúbostnej lyrike.
- C) Báseň má znaky lyrickej poézie.
- D) Báseň má pravidelný prerývaný rým.

11. Koľko slabík obsahuje podčiarknutý verš v ukážke? Údaj zapíš číslou.

12. Na koho básnik myslí, keď hovorí o „dvanástich hôrných det'och“?

- A) dvanásť apoštolov
- B) na zbojníkov
- C) na mladých junákov z okolia Slovenska
- D) na politických predstaviteľov národa

13. Pomenujte básnický prostriedok *krivda za stôl sadla, pravda u dvier žobre*.

- A) personifikácia
- B) metafora
- C) epiteton
- D) prirovnanie

14. V ktorej možnosti dochádza k spodobovaniu znej spoluhlásky na neznelú?

- A) pekných pár pištolí
- B) národ náš, za teba?
- C) abo buď slobodný
- D) Boh do krivdy hromom

15. V ktorej možnosti je správne uvedený prisudzovací sklad zo zvýrazneného dvojveršia v 6. strofe ukážky?

- A) národ zastane
- B) ktože zastane
- C) zastane (je tam nevyjadrený podmet)
- D) zastane za teba

16. Z ukážky vypíšte jedno slovo, ktoré je synonymom týchto slov: urastený, driečny, rúči.

17. Ktoré tvrdenie o prvej strofe ukážky nie je pravdivé?

- A) nachádza sa v nej slovo, v ktorom sa uplatnil zákon o rytmickom krátení
- B) nachádzajú sa v nej dve predložky
- C) nachádza sa v nej podstatné meno ženského rodu, ktoré sa skloňuje podľa vzoru ulica
- D) nachádza sa v nej jedna príslovka

Ukážka 3 – Roman Brat: Mordovisko

Bol začiatok júna. A naša trieda sa v jedno stredajšie ráno začala zliezať na chodníku pri škole. Slnko pripekalo a zohrievalo nám gebule, aj keď bolo len pol ôsmej, a tak sme viacerí siahli po batohoch a nasadili si šiltovku. Chalani mali na nich pekne do oblúka vytvarované šilty, baby len niektoré a tvárili sa veľmi dôležito. Jedine Korytnačka si nič nenasadila, slnko ju nezaujímalo. Lebo kým všetci v batohoch hľadali pokrývky hlavy, ona to vnímala ako pokyn na odbalenie desiatej a povinné jedenie. Ako na povel zložila svoj batoh na zem a čupla si. Vybrala z neho krajec chleba s rezňom a začala ho do seba tlačiť.

- Vrabľová tí šibe? Veď len teraz si raňajkovala. Už zasa tlačíš do hlavy? –

Korytnačka vystrúhala na Zaja grimasu. Do kelu, fakt vyzerala ako stará korytnačka. Nech sa na mňa Vrabľová nehnevá, ale tá podobnosť bola prevapujúco veľká a nespočívala iba v jej pancieri, teda plecniaku na chrbte... Vzápätí sa otočila Zajovi chrbtom a vôbec si ho nevšímala. Baby naokolo sa zarehotali. Zaja to dožrlo. Myslel si, že ho tým gestom Vrabľová urazila, a preto k nej napoly zo žartu napoly vážne pristúpil a zozadu jej chcel chlieb vytrhnúť. Akože zafrajéri. Zajo je síce bystrý chlapec, no rýchlosťou nevyčníka, slovom, je to taký králik, a tak kým spoza Korytnačkinho chrbta vystrčil ruku, ktorou si zaumienil mohutnú desiatu uchmatnúť, Korytnačka ho chytila za zápästie a silno ho pohryzla do dlane.

18. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky?

- A) Trieda sa chystá na koncoročný školský výlet.
- B) Zajo je trpezlivý chalan, ktorý sa nerád predvádza.
- C) Vrabľová a Korytnačka sú jedna a tá istá osoba.
- D) Dievčatá sa usilovali zaujať okolie oblečením.

19. Ktoré gesto urazilo Zaju?

- A) Korytnačkina grimasa.
- B) Korytnačkino otočenie chrbtom.
- C) Smiech spolužiačok.
- D) Vrabľovej nevšímavosť.

20. Ktorý z frazeologizmov nevystihuje Korytnačkinu slabinu?

- A) na jazyku med a v srdci jed
- B) byť ako sud
- C) ješť akoby mu malo ujstť
- D) mať problém prejsť cez dvere

21. Vypíš z ukážky jedno slovo, ktoré si autor sám vymyslel a nenachádza sa v slovníkoch.

22. V ktorej možnosti sa nachádza nepravdivý fakt o zvýraznenej vete v ukážke?

- A) nachádza sa v nej zhodný prívlastok, slovesný prísudok, nezhodný prívlastok
- B) nachádza sa v nej slovesno-menný prísudok, príslovkové určenie času, vyjadrený podmet
- C) nachádza sa v nej nezhodný prívlastok, vyjadrený podmet, príslovkové určenie miesta
- D) nachádza sa v nej zhodný prívlastok, jeden nezhodný prívlastok, príslovkové určenie miesta

23. Ktorý slovný druh sa v podčiarknutej časti ukážky nenachádza?

- A) vzťahové prídavné meno
- B) citoslovce
- C) osobné prívlastňovacie zámeno
- D) osobné základné zámeno

24. Ktorý fakt nesúvisí s ukážkou?

- A) ide o on-rozprávanie
- B) je zachovaná časová postupnosť v rozprávaní
- C) je v nej príklad asertívnej komunikácie
- D) má tri odseky

25. V ktorej z nasledujúcich možností možno v oboch prípadoch pridaním predpony a- vytvoriť zmysluplné slová?

- A) - dopcia, - gnosticizmus
- B) - daptácia, - mobilita
- C) - senzitivita, - kcelerácia
- D) - narchia, - mplikácia

ODPOVEĎOVÝ HÁROK - KLÚČ. 1. termín
Slovenský jazyk a literatúra
2025

Kód žiaka

	Odpoveď	Body
1.	D	
2.	C	
3.	C	
4.	ŠÚ / SU	
5.	Ulica / ulica	
6.	C	
7.	A	
8.	C	
9.	B	
10.	B	
11.	6	
12.	B	
13.	A	
14.	C	
15.	B	
16.	pekných / pekný / jasný / jasná / jasné / švarná / švarný (aj veľké písmená)	
17.	D	
18.	C	
19.	B	
20.	A	
21.	zafrajerí	
22.	B	
23.	A	
24.	C	
25.	A	

Počet bodov:

/25

Počet percent:

Hodnotili: